

Az intézeti nevelésről

Háromnapos tanácskozási programmal kedden — az MTA székházában — megkezdődött a Magyar Pszichológiai Tudományos Társaság konferenciája az intézeti nevelés problémáiról. A nemzetközi gyermekévhez kapcsolódó tudományos rendezvényt — dr. Polinszky Károly oktatási miniszter jelenlétében — a társaság elnöke, dr. Moussong-Kovács Erzsébet nyitotta meg.

Több száz pszichológus, pedagógus és orvos cseréli ki tapasztalatait a családon kívüli nevelés-neveltetés gondjairól. A konferencia szekciói feltárják, előadói tapasztalatcserékkel keresik az intézeti gyermekek nevelésének, személyiségalkításának hatékony eszközeit. (MTI)

Ruzsán

Ebédlő — diákoknak

A ruzsai általános iskolások eddig a vendéglőbe jártak ebédelni. Az Üllés és Vidéke ÁFESZ csak így tudta megoldani étkeztesüket. Harmadik éve már, hogy a tanulók meleg ételt kapnak ebédre. Turnusok váltották egymást, együtt ebédelték a felnőttekkel a gyerekek, és ez rossz volt a diákoknak, gond a tanároknak. Ezért határozták el az ÁFESZ-nél, hogy megvásárolják a hajdani gabonafelvásárló épületét, a volt cseretelepet. Közel van a vendéglőhöz és időlegesen segít a diákok ebédeltetésénél. (Ugyanis a sarki épülettel más tervei vannak az üllési ÁFESZ-nek. A 400 szögölös portára a hatodik ötéves tervben új vendéglőt szeretnének építeni.) Arra gondoltak, átmenetileg meghagyják a rajta levő épületet és kis ráfordítással ebédlőnek alakítják át, majd idővel az épületet mindkét oldalon meghosszabbítják.

Nélkülözhetetlen vegyi anyagok, élelmezési és gyógyászati cikkek, korszerű számítástechnikai eszközök és egyéb fontos termékek gyártásával megkezdtek a befektetett milliárdok töltesztését az új nagyberuházások, amelyeket az idén adtak át, illetve amelyek közvetlenül befejezés előtt állnak.

A vegyipar gazdaságos terméktárolásának bővítését szolgálja a Borsodi Vegyi Kombinát pvc-gyára, ahol a beruházás befejezése novemberre várható, továbbá a Tiszai Vegyikombinát polipropilén gyára, amelyet már átadtak rendeltetésének. Mindkét gyár beruházásánál a tervezett fejlesztési költségeken belül maradtak, az üzemszerű termelést már megkezdtek, és kifogástalan minőségű terméket állítanak elő.

A Borsodi Vegyi Kombinat az első háromnegyed évben több mint 90 000 tonna

pvc-t állított elő, s az év végéig a termelés 125 ezer tonnára növekszik. Már a mostani termelésnek mintegy 60 százalékát külföldi rendelők vásárolják. Hazai kooperációkat is létrehozta, amelyek alapján például korszerű ablakokat, ajtókat gyártanak a BVK pvc anyagából.

A TVK polipropilén gyára ugyancsak a tervezetnek megfelelően dolgozik. Az alapanyagot a vállalat korábban üzembe helyezett olefingyára adja. A finomfóliák, csomagolóanyagok, műanyag zsinegek és egyéb termékek gyártására alkalmas polipropilén iránt itthon is, külföldön is nagy a kereslet. Idei tervük 36 ezer tonna, ebből eddig körülbelül 28 ezer tonna készült el.

A Magyar Optikai Művekben a számítástechnikai berendezések fokozott gyártását szolgálja az a csaknem egymilliárd forintos beruházás, amely Budapesten befejeződött, a zalaegerszegi részleg befejezése pedig az év végére várható. Termékei főként az egységes számítástechnikai rendszerhez kapcsolódnak. A számítógépek kiegészítő berendezései, az úgynevezett perifériák, köztük lyukszalagos egységek, mágnes tárcsák és hajlékony lemezes tárolók készülnek a budapesti és a zalaegerszegi telephelyen, az új üzemszarnokokban. Korszerűsítet-

ték a komlóli üzemet is, ahova a részegységek alkatrészeinek előállítását telepítették.

A Phylaxia Oltóanyag- és Tápszertermelő Vállalat karcagi új gyárában megkezdődtek az üzemi próbák, s ezzel befejező szakaszába érkezett a nagyberuházás, amelyre a budapesti telephelyek rekonstrukciójával együtt körülbelül 800 millió forintot költöttek. Ezzel lényegében kiépült az állattenyésztés egyik háttérpára, amely évente kétféle állat egészségügyi ellátását teszi lehetővé új oltóanyagaival. A karcagi új gyárban a jövő év elején kezdik meg az üzemszerű termelést: évente 20 000 tonna úgynevezett premix és 30 000 tonna karbafil takarmánykiegészítőt állítanak elő.

A Gyulai Húskombinát beruházása befejeződött, s a vállalat vezetői szerint idei termelési tervüket túlteljesítik. Az egész évre tervezett 532 000 sertésből az év első háromnegyedében 388 ezret dolgoztak fel, s megtermelték a feltételeit annak, hogy az év végére elérjék az 540 ezret. Az első háromnegyed év további eredményei: 16 000 szarvasmarhat dolgoztak fel és 351 vagon gyulai kolbászt és egyéb száraz árut szállítottak a rendelőknek, többet a terv időarányos részénél. (MTI)

Népi ellenőrök tanácskozása

A Szeged megyei városi és szegedi járási népi ellenőrzési bizottság tegnap, kedden Kalmár József NEB-elnök vezetésével ülésezett. Igen érdekes vizsgálat tapasztalatait vitatta meg a testület. A népi ellenőrök hét, termelőszövetkezetben — a szatmari mazi Finn—Magyar, a forráskúti Haladás, a szegedi Tisza—Maros-szög, az Új Élet, a Tiszatáj, a Felszabadulás és a rőszkei Kossuth Tsz-ben — jártak és a KNEB programja alapján a következő kérdésekre kerestek választ. Milyen arányú a tőkés importból származó ipari eredetű anyagok felhasználása; a gazdaságok tudják-e, hogy milyen nyersanyagok

érkeznek kapitalista országokból, illetve lehet-e azokat hazai, vagy szocialista országból származó termékekkel pótolni? A műtrágya, növényvédőszer- és a fehérjefelhasználást elemezték.

A népi ellenőrök megállapították, hogy a növényvédőszer felhasználásánál a szakszerűség és a hatékonyság, a takarékoskosság mást jelent, mint más anyagoknál. Ha a személyi és tárgyi feltételek biztosítottak, akkor jól tudnak gazdálkodni a növényvédőszerrel is. Rosszul értelmezett takarékoskosság, ha a gazdaság azt irányozza elő, csökkentsék az előírt anyagnormát, a védekezés számát, mert ennek következménye a gyenge termés lenne. Egyébként a termelőszövetkezetek a gazdálkodás korszerűsítése miatt kényszerhelyzetbe kerültek, mert rá vannak utalva arra, hogy tőkés importból fedezzék a műtrágyát, fehérjét, növényvédőt szert. Ugyanis ezeknek az anyagoknak egy része a szocialista országokból nem importálható, illetve a hazai gyárak sem állítanak elő elegendő mennyiségben. A növényvédőszer tőkés importjának aránya magasabb, mint a műtrágyáé. A műtrágyák hatékonysága és takarékos felhasználása elsősorban a gazdaságok agrotechnikai színvonalától és a talajművelés minőségétől függ. Végeredményben nem a műtrágyák mennyiségét kell csökkenteni, hanem a talajművelés minőségét kell fokozni. A népi ellenőrök tapasztalata szerint a termelőszövetkezetek általában arra törekednek, hogy takarékoskodjanak az importanyagokkal.

A fehérjetakarmány felhasználásában nem egyértelműen takarékosak a gazdaságok. Ennek az okai különbözőek. A fehérjetakarmányok árai még nem ösztönöznek eléggé a takarékosagra, a helyi előállításra és a melléktermékek nagyobb mérvű felhasználására.

A gazdálkodó szervek igyekeznek gondjaikon úrrá lenni, ezért a NEB azt javasolja, hogy a hatékonyság és takarékoskosság kérdését a termelőszövetkezetek szocialista brigádjai állandóan tartás napirenden és felajánlásokkal segítsék elő a hatékonyabb gazdálkodást.

Igazodók

Áttam nyilegyenes sorokat a Férihegyi repülőtérre, valahányszor külföldi küldöttség érkezett. A néphadsereg díszszázadai előtt zsinórt lehetne húzni, elterés alig mutatkozna a katonák között. Amíg gyakorolták, tíz- és százezerszer hangzott el a vezényszó: *Igazodj!* A parancsnokoktól azonban egyszer sem hallottam azt a csaknem szinonimát, hogy: *Helyezkedj!*... Az igazodás *fejelemre, egységre utal*; nincs a csapatban senki, aki ki-lógna a sorból. Így természetes. A néphadseregben. És a többi fegyveres alakulatnál. *Azt jelentené ez, hogy másutt lehet?* Netán a közéletben, a társadalom különböző szintjein szereplők közül méltatni akarom azokat, akik *ki-lógnak a sorból?* Nem erről van szó. Az igazodás nem jelent mást, mint *egyértelmű és alkalmazkodást valakihez, valamihez, amit vagy amit követendőknek tartok. Okos, ésszerű, meggyőződéssel alapuló igazodást a világnézethez, a társadalmi rendszerhez, a vezető erő demokratikusan kialakított szándékához, céljához, akaratához. Csak a jó értelmű igazodás teremthet eszméi és cselekvési egységet.*

Csakhogy ma az elvtelenül igazodókról, a rendszerint személyekhez — és nem az ügyhöz — kötődőkről akarok beszélni. Az effajta igazodás ugyanis (mindig, de kiváltságos választások előtt) kifejezetten káros. Összefonódáshoz és elvtelen kiszolgáláshoz, a tehetségtelenség nimbuszához, a közérzetéhez, és az egyéni érdekek képviseletének túlbuzgánszához vezet. Mondják, hogy állóvízben nemcsak megél, hanem tenyészik is az igazodók raja. Próbáljuk hát kissé felkavarni ezt a tavat, amelyben a kétes értékű kötődések igencsak gátolják a hullámverést.

Az igazodók — abban az értelemben, ahogy ma beszélünk róluk — általában nem a legtehetségesebb emberek. Épp ezért kifinomult érzékük — mint a vaknak a tapintás — a személyes kötődéshez, a patrónusszerzéshez, az önérvélem — elítélt, de mégis divó — gyakorlatához vezet. Ektől lesznek „hosszú életűek”. Mert tudják, hogy a főnökük vagy a felügyeleti szerv illetékesé jobban szereti a pincepörköltöt, mint a halászelevet; számon tartják gyermekeik életkorát, így hát megkérdezhetik, hogy túljutott-e már a rubeolán. Egy-egy látogatáskor készséggel sorolják az előre földerített forrásokat, ahol még lehet negyven forintért kitűnő kisüstit, vagy önköltségi áron borkabátot kapni. S ha az illető „ráharap”, máris nyert ügye van az igazodónak. Előbb-utóbb véd- és dacsözetség veszi körül. Próbálja csak ezek után valaki kétségbe vonni, hogy az igazodó jól teszi a dolgát, ahol megbízást kapott, vagy egyszerűbben: ahol a fizetéséért jelentkezik...

Az igazodó bólint és helyesel. Sohase mond előre véleményét, de rádupláz a főnökre. S ha a feleslettel nem fedezé föl az igazodás tényét, előbb-utóbb azt gondolja: ez a leghasználhatóbb ember a cégnél, erre kell támaszkodni. Ekkor már évtized is kevés ahhoz, hogy az illető alkalmazatlansága, „kiderüljön”. Nem vitatom: a közélet szintjein is lehet vigyázzba állni. De egyáltalán nem bizonyos, hogy az szolgálja a legjobban az ügyet, s az ügy felsőbb képviseletét, aki minduntalan bokázik. Nem azt teszi. Igazodik. Nem egy, hanem tíz emberhez is igazodik: egyéni jövőjét igazgatja. Micsoda pénzbe és mennyi gyötrelembe kerül ez a „személyes gondoskodás”!

Nem hiszem, hogy fel tudnék sorolni mindent, ami az igazodók természetrajzához tartozik. De tudjuk róluk, hogy környezetükben semmiféle „más kútfőből” származó ötlet nem kaphat teret; hogy plusz energiát nem lehet (mert nem érdemes!) bevetni. Ők azok, akik csak azt tudják mondani beosztottaiknak, amit a „felsőbbtség” szó szerint előír. Ennélfogva a központok előírásainak is csak formálisan, legfőképpen jelentésekkel tudnak eleget tenni, és a társadalom, a kisebb és nagyobb közösségek állandó adósai maradnak. Mégpedig hosszú ideig, hiszen baráti szálak, véd- és dacsözetség veszi őket körül. Ki a fő hibás? Azok, akik elfogadják, értékelik apróbb-cseprőbb „szolgáltatásait” és hajbókolásukat, vagy azok, akik élnek e lehetőséggel? A felelősségben nincs különbség! Az igazodók rendszerint felkészületlenebb emberek, akik önkritikátlanul önmaguknál alkalmasabb emberek vezetésére vállalkoznak. Ennélfogva szinte természetes, hogy saját „befolyási övezetükben” képtelenek — példájuk és tudásuk révén — hűzö-erőt gyakorolni a közösségre. Beszélhetnénk róluk úgy is, mint „memorizáló másodemberekről”, akiknek nincs véleményük, csak azt hajtogatják: „nincs felhatalmazásom a vá-laszra”; „a felesleges véleménye erről az, hogy...”; „a megyei szervek azt tartják” — és befejezésük: „köszö-nöm, hogy eljöttem az elvtársak”. Eredménytelen tárgyalások, döntés nélküli eszmefuttatás, időrablás a következő, és milliókban, milliárdokban kifejezhetetlen népgaz-dasági kár. Viszont remek kapcsolatok szövődnek. Az iga-zodók a lelkiüket teszik ki azért, hogy segíthessenek a „te-hetetlenek szövetsége” tagjainak. Protekciót teremtenek a számukra, és nyúzsógnak a „mindent elintézni tudó” ember magabiztosságával. És kérkedve hivatkoznak: nem nekem, hanem egy magas rangú elvtársnak van szüksége rá. Nem árt, ha van az igazodóknak saját boruk, netán szőlőjük is, vagy nyaralójuk, elvégre egy jól sikerült pincészer után mi bántódás érheti a halandót...?

S az igazodók nem tévednek: mindig tudják, hogy hol, mikor és mit kell mondani. Nem tudom, megfigyel-ték-e már a viták, az eszmecserék egy részének lég-körét. Voltaképpen az igazi vita csirája is hiányzik belőlük. Ezekre utalva mondta egy országos vezető: „Nincs szükség összkomfortos eszmecserékre; olyanokra, amelyek keretében mindenki azt mondja, amit már mondtak mások is. Olyan helyzet alakult ki, hogy hovatovább szegénykeznen kell és bocsánatot kérem, ha olyat találok gondolni, netán mon-dani is, ami még sehol sem hangzott el...” De hát a szaj-kózás hogyan vinné előbbre közös ügyünket?

Egy ismerősöm azt mondta: „Nálunk okos senki sem lehet, legfeljebb szép!” És e kétes értékű álláspont szerint alakította ki a környezetét. Az igazodók fennen hirdetik, hogy „pótolhatatlan ember nincs”. És csakugyan: mindig találunk annyi hozzájuk hasonló tehetségtelen (bocsánat: arra a posztra kevésbé alkalmasat), amennyit csak akarnak.

Maradhat ez így? Olvastam egy határozatban: értel-mesen és kulturáltan kell foglalkoztatni a munkaerőt. Gya-nítom, hogy ez az egész társadalomra érvényes követelmény.

Lele Béla

Bővül az újszegedi ABC

A kereskedelem egyre nagyobb figyelmet fordít Szeged peremkerületeinek ellátására. Szükség is van erre, mert a külső városrészekben még a kisebb élelmiszer-üzletek is tüdőheiteik. Igaz, több helyen csak az átme-neti megoldást segíthetik. Ez a helyzet az új lakótelepek áruárával is. A vásárlók ez-rei azonban szívesebben tér-nek be egy tágas, világos élelmiszer-ABC-be, ahol bő-ségebb, áttekinthetőbb az árukészlet, és maguk választ-hatnak a polcokról. Így a bevásárlás is rövidebb ideig tart.

Újszeged odesszai lakóte-lepe „kinőtt” egy viszonylag modern élelmiszer-ABC-t. Ezért újabbat kell építeni.

Az épülő üzlet körülbelül akkora alapterületű lesz, mint a mostani. A két árú-ház között az átjárást egy összekötő folyosó teszi lehe-tővé, amelyen a vásárlók szabadon közlekedhetnek. Így egyszerre használhatják mind a két vevőteret. A rak-tárak is közösen kapnak he-lyet a két épületben. Ehhez azonban előbb a régi ABC-t is át kell alakítani. A tároló-helyek egy részét szociális helyiségekké alakítják, hogy megfelelő munkakörülménye-ket biztosítsanak az ottani dolgozóknak. Még ezek után is elegendő hely marad a hűtőgépeknek, a záraknak

és a ládákknak. A bolt, ha a bővítés befejeződik, 1440 négyzetméter alapterületű lesz. Felét a vevőtér, másik felét pedig a kiszolgálóhé-lyiségek foglalják el.

Az új boltot a DÉLEP munkásai építik, a létesít-mény vázszerkezetével és a tetőgerendázattal már elké-szültek. A tervek szerint a tél beálltaig összeszerelik az oldalfalak előregyártott ele-meit is. Az új ABC össze-sen 14 millió forintba kerül, s várhatóan jövő nyárra ké-szül el. A vásárlók azonban

akkor még nem használhat-ják a teljes kibővített üzle-tet. Az átjárófolyosó megépí-tése előtt ugyanis be kell fejezni a régi bolt területén is a korszerűsítést. Erre a munkára most kivitelezőt ke-resnek. Remélhetőleg hama-rosan akad vállalkozó az át-alakításra, hiszen Újszeged jobb ellátása érdekében igen fontos, hogy minél előbb el-készüljön az „iker” élelmi-szer-ABC, amely megszünte-ti a zsúfoltságot és kedve-zőbb feltételeket nyújt a bevásárláshoz.

J. E.

Somogyi Károlyné felvétele

Készen áll az élelmiszer-ABC új épületének szerkezeti váza